

Wissink's Møl

De Wissink's Møl is een standerdmolen. De standerdmolen [ook wel stenderkast] is het oudste type houten windmolen. Het fundament bestaat uit een viertal stiepen, ook wel teerlingen. De twee hoge teerlingen staan noord - zuid, de lage oost - west. Daar staat de constructie met de stander los op.

De stander draagt de vierkante kast. De constructie is zo gemaakt dat de kast op en om de stander kan draaien. Afhankelijk van de plaatselijke omstandigheden kan het ondergedeelte geheel gesloten, half open, of helemaal open zijn. In Usselo is de constructie duidelijk te zien, dan hebben we te maken met een open standerdmolen. In Nederland zijn maar enkele standerdmolens overgebleven. Die komen vooral nog voor in het Oosten en Zuiden van ons land.

Bij dit type kan de molenaar de molen vanaf de grond bedienen. Hij kruit er de molen op de wind, legt er de zeilen voor, kan er de vang los trekken, of de molen vangen. Als een molen, zoals de standerkast, vanaf de grond bediend kan worden noemen we zo'n molen een grondzeiler.

Er kleven echter wel een paar nadelen aan een grondzeiler. Als boeren hun graan komen brengen, moet de molenaar de molen stil zetten. Hij moet stoppen met malen. Geen productie van meel meer, terwijl hij de tijd hard nodig heeft, zeker als er voldoende wind is om te malen. Daar is hij van afhankelijk maar nooit zeker van.

Vroeger hield men sterk rekening met de gesteldheid van de omgeving, de biotoop. Deze is bepalend voor de windvang.

Het draaien, maar vooral het malen met een molen, is er sterk van afhankelijk. Zeker bij een grondzeiler is het van het grootste belang dat die in orde is.

Als het enigszins kon werd een molen, of op een vestingwal van een stad, of aan de rand van het dorp, in het open veld gezet en als de omgeving gloeiend was, op de hoogste plek.

Windmolen De Korenbloem

De molen wordt ook wel bovenkruier genoemd omdat alleen de kap met wielen op de wind gezet

kan worden. De lengte van elke wiek is 12 meter. De vlucht is dan 24 meter (van top tot top). De kap is met riet gedekt. Het achtkant (het gedetailleerde molenlijf) is gedekt met schaliën, gemaakt van geteerd eikenhout. Deze schaliën, die in drie lagen over elkaar gaan zijn typerend voor Oost-Twente en de Geldersche Achterhoek. Ook over de grens komen wij ze tegen. Het is zeer waarschijnlijk dat de molen ooit eens als pelmolen heeft gefunctioneerd. De molen bestaat niet uit verdiepingen maar uit een begane grond met vier zolders.

Deze voormalige beltmolen uit 1798 is in 1993 gerestaureerd tot achtkantige stellingmolen met een vlucht van 24 meter en Oudhollands opgehekt met fokwieken. De inrichting heeft één koppel 16er natuurstenen en een sleepkruiwerk. De constructie bestaat uit een gemetselde

bakstenen voet en een houten romp met schaliën. De kap is hout met riet gedekt.

Oostendorper watermolen

De Oostendorper watermolen is een dubbele, door water aangedreven molen met 3 onderslagraderen aan de Buurserbeek ten zuiden van Haaksbergen in Overijssel. Stroomafwaarts gezien op de linkeroever staat de oliemolen met één rad en op de rechteroever staat een korenmolen met twee raderen. De funderingen bestaan uit Bentheimer zandsteen. De watermolen werd in opdracht van Karel V gebouwd en kwam in 1548 gereed. De Molen werd op 18 september 1548 in gebruik genomen,

maar er was een probleem, de kantstenen van de oliemolen waren tijdens transport verdwenen. In 1549 kon de oliemolen in gebruik genomen worden. Toch was de huidige plek niet zo goed gekozen want de molen had al snel last van onderspoeling en dat is tot de laatste restauratie in 1988 gebleven. In 1584 werden beide molens verwoest door oorlogshandelingen tussen Staatse en Spaanse troepen. In 1633 kreeg Willem Ripperda tot Weldam toestemming de Oostendorper molen te herbouwen en dat deed hij op de huidige plek. De molen is in de eeuwen daarna vaak gerestaureerd. Als afsluiting van de restauratie in 1988, werd de molen officieel in gebruik gesteld door de toenmalige minister Winsemius.

De Piepermolen

De Piepermolen (of Molen van Pieper) is een windmolen aan de Rekkenseweg in Rekken, in de Gelderse gemeente Berkelland. Deze stenen beltmolen is gebouwd in 1796. Nadat in 1940 het

wiekenkruis tijdens een storm van de molen brak, is de romp gedurende dertig jaar in een steeds meer vervallen staat geraakt. In 1970 werd de Piepermolen echter gerestaureerd, waarbij delen van onttakelde en gesloopte molens werden gebruikt. De naam ontleent de molen aan de familienaam van de eigenaars tussen 1907 en 1965.

De vorm van de Piepermolen is bijzonder: de onderste twee meter is cilindrisch, waarna het verloop naar boven toe sterk getailleerd

conisch is opgemetseld. Het gevlucht is Oudhollands en de molen is ingericht met twee koppel maalstenen, waarmee op vrijwillige basis veevoer wordt gemalen.

De Mallumsche Molen

De Mallumsche Molen is een onderslag watermolen aan de Berkel in de buurtschap Mallem in de Nederlandse gemeente Berkelland, op loopafstand van het dorp Eibergen. Behalve korenmolens is de molen ook als pelmolen in bedrijf.

Oorspronkelijk was de molen een dubbelmolen, met op de linkeroever (stroomafwaarts gezien) een olie- en eekmolen, welke in de 17e eeuw ook een poosje dienst heeft gedaan als papiermolen. Deze molen brandde in 1755 af en werd herbouwd. Ze zakte in 1917 de molenkolk in en werd in 1918 gesloopt. Op de plek van de verdwenen molen werden badhokjes gebouwd. De molenkolk werd tot

rond de Tweede Wereldoorlog gebruikt als zwembad.

Op de rechteroever bevindt zich een koren- en pelmolen. De huidige molen is in 1748 gebouwd, nadat zijn voorganger in 1746 afbrandde. Deze molen heeft tot 1943 commercieel gemalen. In 1948 kocht de stichting De Mallumse Molen het gebouw van het waterschap voor het symbolische bedrag van 1 gulden. De stichting begon al snel met de restauratie tot maalvaardige molen. De molen is de enige pelmolen op waterkracht in Nederland.

De molen heeft een houten waterrad en een houten wateras. Het waterrad is 4,80 m en de houten schoepen zijn 85 cm breed. Het waterwiel op de wateras drijft de bonkelaar op de koningsspil aan.

Bovenaan de koningsspil zit het spoorwiel dat het maalkoppel en het pelkoppel aandrijft. Het waterwiel kan ook een maalstoel aandrijven, die echter niet meer wordt gebruikt.

De molen heeft een maalkoppel en een maalstoel. Alleen het maalkoppel wordt nog gebruikt voor het malen van graan. De 16der (140 cm in doorsnede) maalstenen zijn zogenaamde blauwe stenen (basalt). De 17der (150 cm in doorsnede) pelstenen zijn van Bentheimer zandsteen.

De Hollandsche Molen

Net buiten Neede in de buurtschap Lochuizen staat De Hollandsche Molen. De molen zoals die er nu staat, is in gebruik genomen in januari 1927, nadat de standaardmolen die er stond op 10 augustus 1925 verwoest werd door de cycloon die ook Borculo zwaar heeft getroffen. De vereniging De Hollandsche Molen heeft, in samenwerking met het Nationaal Steuncomité "Stormramp", de bouw van de nieuwe molen verzorgd. De nieuwe molen is vernoemd naar de vereniging die de bouw mogelijk heeft gemaakt.

De molen is in 1998/1999 gerestaureerd. De Hollandsche Molen is een rond stenen stellingmolen met als functie korenmolen.

De Haller

Aan de weg van Diepenheim naar Hengevelde ligt een korenwatermolen die al vroeg in de Middeleeuwen genoemd werd. De molen wordt aangedreven door het water van de Diepenheimse Molenbeek die zijn water weer uit de Schipbeek ontvangt. De molen vormt het centrum van een buurtschap bestaande uit enkele boerderijen en huizen. Waarschijnlijk ligt hier ook de oorsprong

van Diepenheim. Eén van de boerderijen is thans een restaurant.

Vanwege de historische waarde heeft de watermolen met omgeving de status beschermd dorpsgezicht. Tot 1970 was de molen nog dagelijks in bedrijf. De boeren uit de omgeving lieten er hun graan malen. Terwijl de molenaar bezig was lieten ze zich een borrel inschenken in de boerderij waar nu het

restaurant gevestigd is. Het meel namen ze vervolgens weer mee om er brood van te bakken of te voeren aan de varkens.

De watermolen is nog grotendeels in zijn oorspronkelijke vorm bewaard gebleven. Hij staat op houten palen in de molenkolk. De geteerde houten gevels en uitgesleten traptreden tonen de sporen van het verleden. Dat neemt niet weg dat de molen na een recente restauratie weer in goede staat verkeert.

Noordmolen (Hof van Twente)

De Noordmolen is een watermolen in de Nederlandse gemeente Hof van Twente. Hij ligt in het noordoosten van de buurtschap Deldeneresch. Vroeger was het een dubbele watermolen, thans resteert alleen de oliemolen, bestemd voor het persen van olie uit koolzaad en lijnzaad. Van oudsher hoort de Noordmolen bij het landgoed Twickel.

De Noordmolen ligt aan de Oelerbeek die beneden de watermolen als Azelerbeek verderstroomt. De oliemolen ligt op de linkeroever en is geheel maalvaardig. De op de rechteroever gelegen waterkorenmolen die twee raderen had werd tussen 1820 en 1832 afgebroken. De Noordmolen

bestond al vóór 1347 wanneer Hasike to der Nortmolen en haar zuster in een transportakte worden genoemd.

Tussen 1977 en 1989 werd de molen gerestaureerd. Zo werd de Noordmolen in 1984 van een nieuw rad voorzien. Dit rad was een geschenk van de Rotaryclub Delden-Borne. Sinds 1990 wordt de molen dankzij de inzet van vrijwilligers regelmatig in bedrijf gehouden. In 2006 was opnieuw een grondige restauratie nodig. Zo werd het rad en de stoel waarin dit draait vervangen. De brug over de

Oeler- en Azelerbeek met de schutten werd vernieuwd en de kademuren werden opnieuw opgetrokken. Tevens verrees tegenover de molen een molenaarshuisje.

Oldemeule

Van oorsprong was de molen een dubbelmolen, aan weerszijde van de beek stonden een oliemolen

en een korenmolen. De oliemolen is in 1880 buiten werking gesteld en omstreeks 1900 afgebroken. Halverwege de jaren 1980 is geprobeerd de oliemolen te reconstrueren, maar het initiatief is gestrand.

De molen is een onderslagmolen, het water stroomt met kracht tegen de schoepen van het rad waardoor het gaat draaien. In droge tijden had de beek te weinig water om de molen draaiende te houden en daarom was

aan de korenmolen een bovenslagrad als hulprad toegevoegd. Een dergelijk rad kan bij minder watertoevoer nog werken en daardoor kon het maalseizoen gerekt worden. Bij een bovenslagrad valt het water bovenop het rad in de bakvormige schoepen. Het gewicht van het water doet het rad draaien. Dit rad is niet meer aanwezig.

In WO II heeft de molen nog gemalen, daarna raakte de Oldemeule in verval. Toen de gemeente het in 1971 in bezit kreeg, is gestart met de restauratie en aan het einde van de zeventiger jaren was de molen weer maalvaardig. In 2000/2001 werd de molen opnieuw grondig opgeknapt en is een nieuw molenaarsverblijf gebouwd. In 2003 is de molen overgedragen aan de stichting Landgoed Twickel.